

Mánudaginn 1. september 1997.

Nr. 316/1997.

Kennarasamband Íslands

(Guðni Á. Haraldsson hrl.)

gegn

Íslenska ríkinu

(Guðrún Margrét Árnadóttir hrl.)

Kærumál. Aðild samkvæmt 3. mgr. 25. gr. laga nr. 91/1991. Frávísun frá héraðsdómi.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómaramarnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 16. júlí 1997, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 25. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 9. júlí sl., þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila var vísað frá héraðsdómi. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess, að úrskurði héraðsdómara verði hrundið og honum gert að taka málið til efnismeðferðar. Hann krefst og kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst staðfestingar úrskurðar héraðsdóms og kærumálskostnaðar úr hendi varnaraðila.

Með vísan til forsendna hins kærða úrskurðar verður hann staðfestur. Sóknaraðili skal greiða kærumálskostnað, svo sem greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð :

Hinn kærði úrskurður er staðfestur.

Sóknaraðili, Kennarasamband Íslands, greiði varnaraðila, Íslenska ríkinu, 40.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 9. júlí 1997.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 23. júní sl., er höfðað með stefnu, áritaðri um birtingu 8. janúar 1997, af Kennarasambandi Íslands, Laufásvegi 89, Reykjavík, gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, Arnarhvoli, Reykjavík.

Dómkrfur í málinu.

Dómkrafa stefnanda er aðallega sú, að viðurkennt verði með dómi, að óheimilt hafi verið að skattleggja hjá félagsmönnum stefnanda framlög þeirra úr Kjaradeilusjóði KÍ í verkfalli félagsins árið 1995. Til vara er þess krafist, að viðurkennt verði með dómi, að einungis hafi verið heimilt að skattleggja þann hluta framlags til hvers og eins félagsmanna stefnanda úr Kjaradeilusjóði KÍ, sem sannanlega höfðu ekki greitt til sjóðsins áður. Auk þess er krafist málskostnaðar samkvæmt gjaldskrá Löggarðs hf. auk lög-mæltis virðisaukaskatts skv. l. nr. 50/1988.

Dómkrfur stefnda eru þær aðallega, að málinu verði vísað frá dómi, en til vara, að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda. Í báðum tilvikum er þess krafist, að stefnanda verði gert að greiða stefnda málskostnaðar samkvæmt mati dómsins.

Hinn 23. júní sl. fór fram munnlegur málflutningur um fram komna frá-vísunarkröfu.

Kröfur stefnda í þessum þætti málsins eru þær, að málinu verði vísað frá dómi, og jafnframt krafðist hann málskostnaðar í þessum þætti málsins. Verði frá-vísunarkröfu hafnað, var gerð sú krafa, að ákvörðun málskostnaðar yrði látin biða efnisdóms.

Stefnandi krefst þess, að frá-vísunarkröfu stefnda verði hafnað, og krafðist málskostnaðar í þessum þætti málsins.

— — —

Niðurstaða.

Eins og fram er komið, höfðar stefnandi mál þetta á grundvelli 3. mgr. 25. gr. laga nr. 91/1991, en þar segir, að félag eða samtök manna geti í eigin nafni rekið mál til viðurkenningar á tilteknum réttindum félagsmanna eða lausnar undan tilteknum skyldum þeirra, enda samrýmist það tilgangi félagsins eða samtakanna að gæta þeirra hagsmuna, sem dómkrafan taki til.

Í 2. gr. laga fyrir Kennarasamband Íslands er hlutverk KÍ skilgreint þannig:

Að vinna að alhliða framförum í uppeldis- og skólamálum á Íslandi.

Að vinna að menntun kennara.

Að vinna að því, að enginn starfi við kennslu án kennsluréttinda, starfið verði lögverndað.

Að efla samvinnu og samstöðu kennara.

Að vera málsvari kennara og gæta hagsmuna félagsmanna í hvívetna.

Að annast gerð kjarasamninga fyrir félagsmenn sína og standa vörð um áunnin réttindi.

Að efla stéttarvitund félagsmanna og vinna að sameiningu allra íslenskra kennara í ein heildarsamtök.

Að efla opinbera umræðu um skóla- og uppeldismál og gefa út tímarit um uppeldis- og kennslumál, halda uppeldismálþing.

Að hafa samvinnu við erlend kennarasamtök.

Að mennta og þjálfa trúnaðarmenn samtakanna, m. a. með sérstökum námskeiðum.

Eins og þarna kemur fram, er hlutverk stefnanda m. a. að vera málsvari kennara og gæta hagsmuna félagsmanna í hvívetna. Túlka verður þetta ákvæði með hliðsjón af því, hver tilgangur félagsins er að öðru leyti, eins og hann birtist í framangreindri 2. gr. laga félagsins, þ. e. að vinna að framförum í uppeldis- og kennslumálum, standa vörð um kennarastarfið, annast gerð kjarasamninga og gæta hagsmuna kennara sem slíkra.

Ágreiningur í máli þessu lýtur að því, hvort heimilt hafi verið að skattleggja hjá félagsmönnum stefnanda framlög til þeirra úr kjaradeilusjóði stefnanda í verkfalli félagsmanna 1995. Enda þótt greiðslur þær, sem um er deilt, hafi komið úr kjaradeilusjóði stefnanda, ber að fallast á það með stefnda, að sakarefnið í máli þessu tengist ekki eðli kennarastarfsins eða málefnum tengdum tilgangi félagsins, þar sem ágreiningur snýr að því, hvort þeim, sem slíkar greiðslur fengu, beri sem skattgreiðendum að greiða af þeim skatt. Þegar virt eru ákvæði í lögum stefnanda um hlutverk sambandsins, þykir ekki unnt að fallast á, að það sé á starfssviði stefnanda eða samrýmanlegt tilgangi Kennarasambands Íslands að gæta þeirra hagsmuna, sem kröfur í máli þessu lúta að. Verður því ekki talið, að höfðun málsins fullnægi skilyrðum 3. mgr. 25. gr. laga nr. 91/991. Ber því að fallast á kröfu stefnanda um frávísun málsins.

Eftir atvikum þykir rétt, að hvor aðila beri sinn kostnað af máli þessu.

Kristjana Jónsdóttir héraðsdómari kvað upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi.

Málkostnaður fellur niður.